

ЛІТЕРАТУРА

1. Дереза В. В. Соціальна та гуманітарна політика / В. В. Дереза // *Електронний ресурс*. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/35821/>.
2. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти / О. Л. Іванова // К. : Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 107 с.
3. Ачкасов А. Є. Стратегія регулювання зайнятості населення України. Теорія і практика / А. Є. Ачкасов // *Житомир : Житомир*, 2002. – 362 с.
4. Оніщенко Н. Гендерні дослідження в сучасному суспільстві: проблеми, реалії, перспективи / Н. Оніщенко, С. Береза, Л. Макаренко // *Віче*. – 2009. – № 17. – С. 25–28.

ОСТАПИШИН НАДІЯ
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Лизун М. В.

УКРАЇНА В СИСТЕМІ СВІТОВИХ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ

Україна долучається до сучасних процесів глобального міграційного перерозподілу людського потенціалу, будучи одночасно країною походження, призначення і транзиту мігрантів. Враховуючи складну демографічну ситуацію, пов'язану зі скороченням населення внаслідок низького природного приросту та міграційного відпливу, а також підвищення ролі людини як носія потенціалу розбудови економіки, заснованої на знаннях, накопичення і збереження людського потенціалу стає одночасно й основним завданням, і рушієм соціально-економічного розвитку України.

Міграційні процеси в Україні мають різний характер впливу на соціально-економічну сферу. Позитивні ефекти виявляються у зниженні напруження на ринку праці, можливостях підвищення людського потенціалу закордоном, забезпечення достатнього рівня життя за рахунок грошових переказів з-за кордону. Зокрема, йдеться про забезпечення освіти й охорони здоров'я членів сімей, розвиток підприємництва, покращення можливостей зайнятості шляхом створення нових робочих місць реемігрантами тощо.

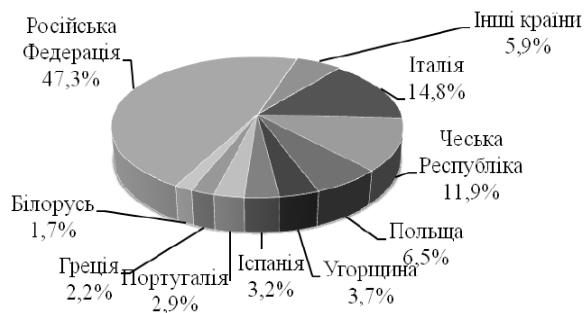
Водночас міграція викликає низку гострих проблем у контексті розвитку людського потенціалу. Основними проблемами соціально-економічного розвитку України, пов'язаними з міжнародною міграцією, є такі:

- 1) втрата демографічного потенціалу;
- 2) посилення міграційного відпливу внаслідок невідповідності попиту і пропозиції на національному ринку праці;
- 3) втрата трудового та освітньо-кваліфікаційного потенціалу;
- 4) необхідність стимулювання зворотних міграційних потоків та формування людського потенціалу реемігрантів;
- 5) розробка заходів з використання грошових переказів мігрантів;
- 6) боротьба з нелегальними міграційними потоками;
- 7) інтеграція іммігрантів.[1]

Визначаючи місце й роль України у глобальних світових міграційних процесах, слід звернутися до даних Державного Комітету статистики. Згідно них, понад 30% українців за походженням (близько 20 млн. осіб) мешкають за межами України, мають громадянство інших держав і глибоко інтегровані в їхнє суспільство.

Географічна структура загальних міграційних потоків України, що представлена на рис. 1 дає можливість уявити пропорції кількісного розподілу трудових ресурсів за країнами світу. Протягом тривалого періоду головним регіоном тяжіння українських мігрантів є Російська Федерація.

На початок 2013 року за кордоном перебувало понад 7 млн. українців. Основна їх кількість працює у Росії (3 млн. осіб), країнах Європи та Америки: в Італії – понад 500, США – 500, Іспанії – 400, Чехії – 400, Греції – 200, Бразилії – 150, Ізраїлі – 150, Канаді – 150, Аргентині – 100 тис., Великій Британії – 70, Молдові – 50, Словаччині – 50, Туреччині – 30 тис. осіб [2].

Рис. 1. Географічна структура мігрантів з України у 2013 р.

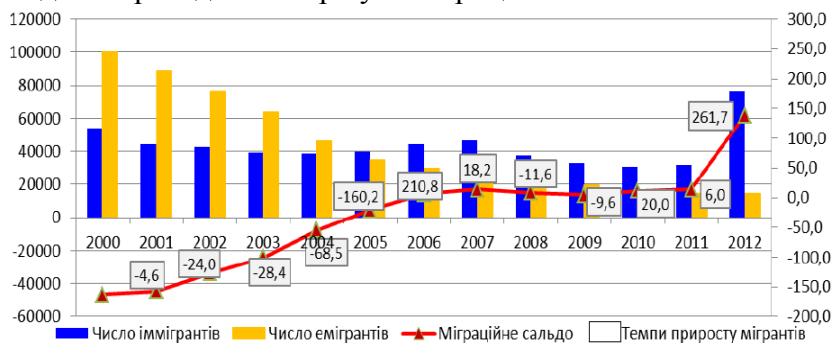
Домінуючими видами економічної діяльності серед українських трудових мігрантів є будівництво, що розповсюджене серед чоловіків, і домашній догляд, що переважає серед жінок.

Головною причиною міграції населення та трудових ресурсів є економічна, а саме різниця в рівні доходів в країні, з якої відбувається міграція, та в країні куди мігрують.

Можливість отримання більш високого доходу ніж у власній країні стимулює мільйони осіб залишати дім й мігрувати в пошуках кращих умов життя. З огляду на те, що лише окремим мігрантам вдається працевлаштуватися відповідно до їх кваліфікації, всі решта, незалежно від рівня освіти, вимушені займатися роботою низької кваліфікації, можна зробити висновок про низьку ефективність української трудової міграції. Також для України є характерним такий вид міграції як «відплив умів», економічні й професійні мотиви якого полягають у незадоволенні висококваліфікованих спеціалістів матеріальним станом, своїм статусом у суспільстві, низьким соціальним престижем, неможливістю сповна реалізувати творчі можливості.

Окремі країни-реципієнти отримують вигоду від дешевої робочої сили. Україна, виступаючи одним з найбільших світових донорів, також може отримати низку економічних вигод, які матимуть прояв у: зниженні загального рівня безробіття і, відповідно, пом'якшенні соціальної напруженості у суспільстві; поповненні валютного фонду країни (значну частину заробітної плати емігранти переказують на батьківщину, у 2012 р. кошти іммігрантів становили близько 5,2 млрд. дол. США [3]); можливості отримання компенсації за підготовку робочої сили від країн-користувачів її трудових ресурсів (відповідно до розроблених МОП рішень).

Як зазначено на рис.2, спостерігається позитивний міграційний приріст зовнішньої міграції населення України. Так, якщо до 2004 року число емігрантів перевищувало іммігрантів, то вже з 2005 року спостерігається протилежна тенденція. Стосовно загальних обсягів мігрантів України, то найбільш високі темпи їх приросту спостерігалися у докризові 2006–2007 рр. та під час проведення Євро у 2012 році.

Рис. 2. Міграційний рух населення України у 2000–2012 рр.

Однією з основних проблем ринку праці в Україні є гіпертрофовані масштаби нелегальної зайнятості в національній економіці й економіці приймаючих країн. На законних підставах працюють не більш 10–15% від реального числа трудових мігрантів України. Потіки нелегальних трудових мігрантів створюють безліч проблем економічного й соціального характеру. Досить відчутним став вплив іноземної робочої сили на кон'юнктуру ринку праці. У контексті глобальних міграційних явищ слід зазначити й ще один дуже важливий аспект – це

негативний вплив нелегальної міграції з країн Азії в Україну на європейські міграційні процеси. При існуючому безвізовому режимі в'їзду мігрантів із країн СНД Україна стає транзитним пунктом для «нелегалів» із країн Середньої й Центральної Азії в Європу. У таких умовах ЄС, природно, зацікавлений унаведенні порядку з нелегальною міграцією в країні.

Таким чином, інтеграція України у світовий ринок праці передбачає всебічне врахування тенденцій розвитку сучасної міжнародної трудової міграції, її форм та особливостей, механізму її державного регулювання. Основними завданнями щодо регулювання міграції в Україні можна визначити: скорочення масштабів нелегальної трудової міграції населення за межі країни, забезпечення захищеності товарів, робіт, працівників за кордоном, протидія нелегальної міграції, попередження виїзду високоосвічених спеціалістів. Хоча Україна є експортером робочої сили, проблемам її регулювання не приділяється належна увага на державному рівні. Трудова міграція повинна враховуватися при стратегічному економічному плануванні, при формуванні політики зайнятості, освітньої політики, розробці інвестиційних програм і на центральному, і на регіональному рівнях. Застосування цих мір сприятиме подальшому забезпеченню ефективності реалізації міграційної політики України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Курій Л. Вирішення міграційних проблем в Україні і розвиток людського потенціалу // *Стратегічні пріоритети*, No 1 (22), 2012 р.
2. Міграція в Україні. Факти і цифри. – Міжнародна організація з міграції(МОМ): Представництво в Україні, 2012. – 10 с.
3. Мітюшкіна Х. Особливості участі України в міжнародних міграційних процесах / Мітюшкіна Х. С., Самойленко І. В. // *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: економіка*, 2013, вип. 5.

СОФІЯ ПАЗІЗІНА

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ІЗ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ПРОДУКЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Підписання угоди про асоціацію між ЄС та Україною висуває певні вимоги до стандартів якості аграрної продукції. Узгодження українських національних стандартів із європейськими є особливо важливим у процесі євроінтеграції України.

Метою дослідження є обґрунтування заходів щодо гармонізації національних стандартів якості продукції агропромислового комплексу з європейськими в умовах створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Незважаючи на позитивні тенденції експорту аграрної продукції до країн ЄС, існує низка проблем, пов'язаних із її якістю. Через низький рівень гармонізації українські товари є неконкурентоспроможними на європейському ринку [1, с. 23].

На європейському аграрному ринку Україна займає доволі вагомі позиції. У структурі загального експорту до країн ЄС за останні два роки частка продукції рослинного походження в середньому становила 11,8%, жирів та олій тваринного або рослинного походження – 3,7%, готових харчових продуктів – 3,8%. А в структурі експорту продукції рослинного походження зернові культури та насіння і плоди олійних рослин відповідно склали 49,7% і 44,3% [2].

На основі проведеного нами аналізу визначено конкурентні переваги (RCA) для тих товарів, які найбільше експортуються до країн ЄС (таблиця 1).

Таблиця 1

Індекс виявлених порівняльних переваг за окремими товарами*

Товари	Роки		
	2011	2012	2013
039 фрукти і соки овочеві	0,258	0,338	0,336
041 пшениця	1,143	1,174	0,187
044 кукурудза	0,802	0,968	0,983
222 олійні насіння та плоди	1,001	1,049	1,048

* Розраховано автором на основі даних [3].